

JAN VAN GINKEL EN FRANS VERHAAREN: DEZE SAMENLEVING VRAAGT OM WAKKERE LEIDERS

Tim Berghuis, verslag masteravond Jan van Ginkel en Frans Verhaaren, 15 oktober 2015

Terwijl buiten de gure herfst gierde, werden de aanwezigen tijdens de derde ELLLA masteravond van dit jaar, ditmaal georganiseerd in samenwerking met Rabobank IJsseldelta, geestelijk opgefrist. Jan van Ginkel en Frans Verhaaren - auteurs van het boek 'Werken aan de wakkere stad' – wierpen met een prikkelend betoog helder licht op bestaand en veranderend leiderschap. Over kwetsbaarheid en participatie in een veranderende wereld met niet te duiden werkelijkheden. "Het gaat niet meer om het beste antwoord. Het enige interessante is een goede vraag te stellen."

Net als na een ommetje door weer en wind, eindigde de bezoeker geestelijk uitgewaaid, maar met een frisse kijk op een wakkere samenleving bij de afsluitende borrel. Genoeg stof tot denken en dito voer om nog eens over na te praten, want zeker Jan van Ginkel had uitpakket met een verrassend gedachtegoed over langzaam leiderschap in een politieke organisatie. "Ik hoop dat ik nog eens de moed heb om op mijn eigen werk op de grond te gaan zitten en alleen maar om me heen te kijken. Naar wie er allemaal langs loopt en naar wat er allemaal speelt en gebeurt. En dan ben ik dus heel hard aan het werk."

Persoonlijke ontwikkeling

Na de eerste verwonderde blikken gepareerd te hebben ging Van Ginkel, werkzaam als gemeentesecretaris en algemeen directeur van de gemeente Schiedam, onverdroten verder. "Kwetsbaarheid is geen vanzelfsprekend thema in het bedrijfsleven, maar wie uitgaat van gemeenschapskracht moet zich ook in die gemeenschap en haar problematiek kunnen verplaatsen. En dat is terug te leiden naar het individu, tot op de bezoekers van de masteravond aan toe. Ik wil eigenlijk alleen maar zeggen dat ik je hierbij uitnodig om te werken aan je persoonlijke ontwikkeling. Het is heel belangrijk om te weten wat er in jouw rugzakje zit.

Als je een leidinggevende functie hebt, ben jij veelal het plafond voor de medewerkers in hun ontwikkeling. Jij kunt ze in hun ontwikkeling vaak niet verder begeleiden dan je jezelf hebt ontwikkeld."

Participatiesamenleving

Langzaam leiderschap; een gebalanceerde, passieve maar tegelijk betrokken manier van hervormen. Frans Verhaaren, met wie Van Ginkel samen het boek 'Werken aan de wakkere stad' schreef, lichtte de participatiesamenleving als volgt uit. "Het enige kompas dat je hebt, zit in jezelf. Je eigen verlangen om echt van betekenis te zijn en een bijdrage te leveren. De uitnodiging is om eerst in jezelf te kruipen en naar jezelf te luisteren voordat je met veranderingen bezig

gaat." Nieuw leiderschap valt volgens hem samen met zicht hebben op waar we vandaan komen en met welke patronen we rekening dienen te houden.

De vraag 'Wat is hier gaande?' is hierbij helpend. Met deze vraag kijk je naar onderliggende patronen in je organisatie, je branche of de samenleving. Door de vraag 'Wat is er aan de hand?' te stellen komen juist problemen boven drijven en ben je bezig het verleden te managen. En dat is zelden nuttig. Een andere krachtige, toekomstgerichte vraag is 'Wat dient zich aan?'. Een derde vraag gaat over je binnenkant: 'Wat is mijn verlangen?'.

Het advies van Van Ginkel is te werken met drie O's als je bijdraagt aan een wakkere stad: stel het organiseerproces centraal (in plaats van de organisatie), stel de opgave centraal en handel organisch.

Nieuwe zingeving

De wereld raast maar door en wij als consument krijgen ondertussen het ene na het andere aangereikt. Verhaaren stelt dat wij hierdoor hartstikke kwetsbaar zijn geworden. "We zijn als individuele burgers helemaal afhankelijk van voorzieningen die ons aangereikt worden vanuit het systeem. We kunnen ons niet even terugtrekken om te bedenken hoe het nou zou moeten worden, want tijdens de verbouwing gaat de verkoop door." Hij vervolgt: "Behalve kwetsbaar, maakt dat ons ook individueel en eenzamer. Autonomie is natuurlijk een grote verworvenheid, maar je raakt daarmee de verbondenheid met andere mensen ook wel wat kwijt.

Het is niet voor niets dat er veel gezocht wordt naar nieuwe zingeving." Daarom doet het Verhaaren goed om te zien hoe nieuwe technologie ook verbindt en nieuwe initiatieven faciliteert. Dankzij bijvoorbeeld crowdfunding worden duurzame verbanden gelegd en ontstaan burgerinitiatieven. "Dat vind ik het hoopgevende van deze tijd. Dat je behalve die hele systeemwereld die alsmaar zwaarder weegt, tegelijkertijd ziet dat er van onderop een leefwereld aan het opkomen is."

Verüberiseren

Volgens Van Ginkel is het de hoogste tijd om te 'verüberiseren', verwijzend naar de app waarbij klanten aan diensten – in dit geval taxichauffeurs – verbonden worden. "Het is wij en je hebt die context. Wat is nou Uber? Dingen als klanttevredenheid en beleving zijn volledig geïntegreerd in het systeem. Bij Uber is er geen binnen en buiten meer, zoals we het vanuit onze organisaties gewend zijn. Dat is natuurlijk kul. Uber is zeven slagen verder. Daar is de organisatie de context en de context is de organisatie. Ik durf te voorspellen dat als je bedrijf niet verüberiseert, je je pand over drie jaar dicht kunt doen en de sleutel in de gracht kunt gooien." Van Ginkel moest beamen dat het er allemaal niet minder complex op zal worden. "De huidige werkelijkheid is niet meer duidbaar; je kunt er alleen nog maar mee omgaan. In 2015 gaat het er niet meer om wie het beste antwoord heeft. Het enige interessante is een goede vraag te stellen."

Meer weten?

Jan van Ginkel en Frans Verhaaren publiceerden in 2015 het boek 'Werken aan de wakkere stad'. Daarin zoomen zij in op de grote opgaven waar we als samenleving voor staan en bieden ze een scherpe inkt in het tijdsgewricht waarin we leven. Meer informatie over het boek vindt u op <http://werkenaandewakkerestad.overmanagement.net>.

Zelf meedoen?

Begin september 2015 organiseerde ELLLA een ontmoeting om met relaties in de regio Zwolle te praten over 'werken aan een wakkere regio'. Samen stonden we stil bij onze eigen ontwikkeling, de vraagstukken die spelen binnen de organisaties waarin wij actief zijn en de stad/regio waar we wonen en werken. Op <https://youtu.be/aMNs9qXLX4> staat een filmpje met een impressie van de avond. Wil jij samen met ons bouwen aan langzaam leiderschap en een wakkere regio? Neem dan contact op met Arjan Gosker, directeur van ELLLA (arjangosker@ellla.nl, 06 -130 48 895).

De masteravonden zijn een initiatief van ELLLA. Op www.ellla.nl/inspiratie/artikelen vindt u verslagen van eerdere masteravonden.

Fotografie: © Theo Smits
Tekst: Tim Berghuis

